

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-302-315](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-302-315)

УДК [338.23:336.74]:330.341

JEL Classification: O23

Тетяна Донкоглова

аспірантка кафедри фінансів,

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна)

E-mail: t.donkohlova@ukma.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-8742-6674>

Денис Решетиллов

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: reshetilovdenis88@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0001-6104-9006>

ВИДИ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

У статті розглянуто теоретичні положення застосування окремих видів монетарних інструментів для стимулювання економічного розвитку держави. Зокрема розглянуто окремі аспекти монетаризму як наукової теорії, визначені її змістовні ознаки. Також проаналізовано наукові підходи до розгляду сутності монетарних інструментів та виокремлення їх видів. У статті розглянуто теоретико-методологічні аспекти функціонування трансмісійного механізму, конкретизовано його зміст, специфічні сутнісні ознаки, описано компоненти такого механізму, їх взаємодію та основних суб'єктів. Детально розглянуто канали, за допомогою яких на основі використання монетарних інструментів може відбуватися вплив на економічні процеси, а саме: використання облікової ставки, використання довгострокових ставок, використання обмінного курсу.

Ключові слова: монетарний інструмент; трансмісійний механізм; економічне зростання; національна політика; облікова ставка.

Табл.: 1. Рис.: 1. Бібл.: 33.

Постановка проблеми. Економічний розвиток країни обумовлюється в сучасних умовах значною кількістю чинників, які постійно впливають на функціонування національного господарства та досить часто формують траєкторії його розвитку. Однак, такі фактори можуть бути об'єктивними й виникати непередбачувано в зовнішньому середовищі, що може приводити до нестабільності національної економіки. Також окреслені чинники можуть бути і сформованими державними інститутами та іншими господарюючими суб'єктами з метою формування умов, в яких економічна система буде розвиватися по заданому вектору.

Загалом уся система державного регулювання економіки побудова таким чином, щоб спрямовувати економічні системи розвиватися відповідно до тих умов, які спеціально створюються певними органами державної та місцевої влади. Невід'ємною частиною такої системи є монетарні інструменти, які мають значний потенціал щодо впливу на економічну поведінку різних суб'єктів господарювання [15; 22].

У сучасному світі в кожній розвинутій країні вся грошово-кредитна система, яка є частиною фінансової системи а, відповідно, і національної економіки, розвивається виключно на основі використання спектра монетарних

інструментів, сукупність типів яких залежить від поточної економічної ситуації в країні та основних стратегічних векторів її подальшого розвитку. Відповідно ефективність застосування таких інструментів, їх дієвість, правильність використання є важливою складовою побудови дійсно ефективної системи державного регулювання економіки. Окреслене засвідчує актуальність дослідження теоретичних та методологічних положень використання монетарних інструментів для забезпечення економічного розвитку в різних умовах функціонування національного господарства, фінансової системи країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання інструментів монетарної політики для стимулювання економічного розвитку активно досліджувалися і сьогодні вивчаються вченими в усьому світі. Серед закордонних науковців доцільно виокремити таких: К. Бруннер, К. Волш, Ф. Модільяні, Л. Роббінс, Ч. Робінс, Т. Дж. Сарджент, Б. Сноудон, Дж. Тейлор, К. Форбс, М. Фрідман, А. Шварц та ін. Відповідно в наукових працях Б. Брички, С. Глущенко, О. Данилишина, О. Дзюблюк, М. Дубини, І. Лук'яненко, В. Міщенко, А. Мороза, М. Пуховкіної також активно досліджуються питання застосування монетарних інструментів для розвитку насамперед економіки України, її фінансової системи.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на численні напрацювання науковців у сфері дослідження сутності, особливостей використання монетарних інструментів для стимулювання економічного розвитку, існує потреба в уточненні типів таких інструментів, деталізації функціонування трансмісійного механізму монетарної політики, що обумовлюється постійною зміною економічних умов, в яких функціонують суб'єкти господарювання, періодичністю виникнення кризових явищ у розвитку грошово-кредитних систем.

Постановка мети. Метою статті є поглиблення теоретичних аспектів застосування монетарних інструментів для стимулювання економічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Безпосередньо використання монетарних інструментів пов'язано з особливостями монетарної політики, модель якої впроваджується в той або інший період економічного розвитку країни. Відповідно обґрунтування основних, найбільш вагомих теоретичних та методологічних положень реалізації монетарної політики, в яких детально було визначено та описано типи монетарних інструментів та наслідки їх застосування для економіки країни, реалізовано вченими в межах макроекономічної теорії монетаризму. Розглянемо її сутність докладніше.

Монетаризм – це об'єктивний набір тверджень про взаємозв'язок між грошовими величинами та іншими економічними змінними [28, с. 200], наукова теорія, у межах якої стверджується, що економічне регулювання можливо забезпечити насамперед за рахунок регулювання грошової маси в обігу.

Монетаризм як економічна теорія зародився у 60-70-ті роки ХХ ст. Звичайно, і до цього часу вченими проводилися певні дослідження у сфері взаємозв'язку між грошовою масою та економічним розвитком країн [14; 21]. Проте вони не були настільки систематизованими та обґрунтованими з наукового погляду.

М. Фрідмен і А. Шварц у праці «Монетарна історія Сполучених Штатів, 1867-1960 рр.» розглядають виявлену ними закономірність, згідно з якою темпи зростання грошової маси, що перебуває в обігу, пов'язані з рухом ділового циклу, випереджуючи загальні темпи його розвитку. Дослідження М. Фрідмена і А. Шварц відкрили взаємозв'язок між темпами зростання грошової маси й точками екстремумів у діловому циклі [1, с. 25]. Аналіз праць основоположників монетаризму дозволяє виокремити такі основні ознаки цієї теорії, а саме:

- кількість грошей в обігу є визначальним фактором економічного зростання;
- є прямий зв'язок між масою грошей в обігу та зростанням ВВП;
- сукупний обсяг продукту і рівень цін змінюються залежно від зміни пропозиції грошей;
- важливо контролювати обсяги грошової маси в країні;
- держава повинна мінімально втручатися в господарське життя країни, лише в частині реалізації грошово-кредитної політики;
- неконтрольоване зростання грошової маси призводить до зростання відсоткових ставок та зниженню обсягів відсоткових ставок;
- кредитно-грошова експансія стимулює інфляцію;
- значний рівень державного втручання в економіку призводить до стагфляції – одночасного зростання безробіття та зайнятості;
- зв'язок між інфляцією та безробіттям є короткостроковим та ін. [17; 18; 24].

Розглянемо докладніше сутність монетарних інструментів та їхнє місце в системі монетарної політики держави.

Монетарні інструменти (інструменти грошово-кредитної політики) є частиною системи економічних та, відповідно, фінансових інструментів, за допомогою яких відповідні державні інститути (здебільшого центральні банки) здійснюють вплив на економічних суб'єктів. Сутність цих інструментів можемо розглядати так: монетарні інструменти – це такі регулятивні заходи (прийоми, методи), які перебувають у повному розпорядженні центрального банку, безпосередньо ним контролюються і використання яких впливає на цільові орієнтири грошово-кредитної політики [12, с. 175].

Б. Б. Бричка під грошово-кредитними інструментами пропонує розглядати сукупність економічних важелів, що перебувають у розпорядженні центрального банку та застосовуються ним для впливу на цільові орієнтири грошово-кредитної політики, зокрема на забезпечення стабільності національної грошової одиниці [1, с. 64-65].

Загалом сукупність монетарних інструментів є досить значною. Також протягом останніх десятиліть вчені, активно розвиваючи теорію монетарної політики, пропонували нові заходи, інструменти для здійснення впливу на функціонування грошово-кредитної системи з метою стимулювання економічного розвитку в країні. Однак з-поміж таких інструментів є класичні, які розглядаються науковцями як обов'язкові, невід'ємні від теорії монетаризму. Розглянемо детальніше види монетарних інструментів. У табл. 1 представлені різні підходи щодо виокремлення їх типів, які пропонуються науковцям та державними інститутами.

Таблиця 1

Види монетарних інструментів

Автор, джерело	Види монетарних інструментів
Національний банк України [10]	визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для банків; процентна політика, рефінансування банків, валютні інтервенції, операції з цінними паперами, регулювання імпорту та експорту капіталу, запровадження на строк до шести місяців вимоги щодо обов'язкового продажу частини надходжень в іноземній валюті, зміна строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, емісія власних боргових зобов'язань та операції з ними, операції з деривативними фінансовими інструментами
Глущенко С. В. [2, с. 9]	операції з рефінансування комерційних банків, операції з цінними паперами на відкритому ринку, нормативи обов'язкового резервування, валютні інтервенції, облікова ставка та процентні ставки за активними та пасивними операціями центрального банку, інші інструменти
Данилишин О. А. [3, с. 153]	адміністративні: кредитні стелі, адміністративне регулювання процентних ставок, селективна кредитна політика; ринкові: політика обов'язкових резервів, облікова політика центрального банку та політика операцій на відкритому ринку
Дзюблюк О. В. [4, с. 93]	мінімальні обов'язкові резерви; політику облікової ставки, що визначає умови рефінансування комерційних банків; операції на відкритому ринку
Люзняк М. Е., Бартош О. М. [24]	процентна політика, політика обов'язкових резервів, операції на відкритому ринку, політика рефінансування, курсова політика
Стельмах В. [7, с. 112-113]	нормативи обов'язкового резервування для банків, процентна політика, рефінансування комерційних банків, управління золото-валютними резервами, операції з цінними паперами, регулювання імпорту та експорту капіталу, емісія власних боргових зобов'язань та операції з ними

Джерело: систематизовано авторами.

Таким чином, аналізуючи дані табл. 1, можна констатувати, що на сьогодні центральні банки мають у своєму використанні досить широкий спектр монетарних інструментів для здійснення впливу на макроекономічні процеси в країні з метою формування очікуваної моделі економічної

поведінки основних суб'єктів господарювання. При цьому використання цих інструментів відбувається також з урахуванням певних принципів та правил. Тобто їх застосування відбувається в межах функціонування трансмісійного механізму. Розглянемо зміст такого механізму більш детально.

Сукупності інструментів і каналів грошово-кредитного регулювання утворюють *трансмісійний механізм*, за допомогою якого центральний банк здатний впливати на фінансовий сектор економіки, а далі – на основні макроекономічні змінні й реальний сектор, зокрема інвестиції, сукупне споживання, заощадження, чистий експорт та ВВП [6].

Національний банк України (НБУ) визначає трансмісійний механізм як процес впливу ключової відсоткової ставки на інфляцію в країні. Відповідно до НБУ, центральний банк впливає на короткострокові відсоткові ставки на міжбанківському ринку за допомогою зміни ключової процентної ставки. Внаслідок такого впливу Національний банк може змінювати сукупний попит, інфляцію та інші макроекономічні змінні через різноманітні канали, зокрема процентний, фондовий, валютний, а також завдяки управлінню очікуваннями населення та підприємств. На ефективність трансмісійного механізму прямо впливає рівень довіри економічних суб'єктів до дій центрального банку, що залежить насамперед від послідовності політики регулятора та ступеня його незалежності [13].

Представимо підходи до розгляду сутності трансмісійного механізму:

1) *трансмісійний механізм* – система змінних, через яку пропозиція грошей впливає на економічну активність [20];

2) *трансмісійний механізм* – це відносини, пов'язані з передачею змін у використанні інструментів грошово-кредитної політики на макроекономічні змінні через складну сукупність ланцюгів проміжних змінних [7];

3) *трансмісійний механізм* – сукупність передавальних ланок, через які монетарні імпульси впливають на економіку. При цьому визначальне значення для ефективності його функціонування має структура, яка передбачає передачу імпульсів через ланки прямої та зворотної зміни [11, с. 219];

4) *трансмісійний механізм* – процес, через який зміни в монетарній політиці будуть перетворені в зміни в доходи та інфляції [31];

5) *монетарний трансмісійний механізм* є механізмом передачі змін при використанні інструментів монетарної політики центрального банку з метою впливу на фінансовий сектор економіки, а надалі – на макроекономічні змінні через складну сукупність каналів (ланок проміжних змінних) і зв'язків прямої та зворотної дії [8, с. 127];

б) *трансмісійний механізм* – канали, через які монетарна політика справляє вплив на реальний національний продукт та рівень цін [5, с. 70];

7) *трансмісійний механізм* – процес впливу ключової процентної ставки на інфляцію [9].

Аналізуючи сформульовані в науковій літературі концепції розгляду сутності трансмісійного механізму, визначимо його специфічні ознаки:

1) є складним об'єктом, який містить у собі значну кількість компонентів, які в поєднанні дають можливість за допомогою монетарних інструментів впливати на макроекономічні процеси в країні;

2) безпосередньо пов'язаний із використанням монетарних інструментів, їх комбінацій, сукупність яких і особливість застосування яких визначається цілями монетарної і економічної політики держави;

3) відображає відносини впливу органів державної влади, здебільшого центральних банків, на економічну поведінку суб'єктів господарювання та окремі макроекономічні процеси;

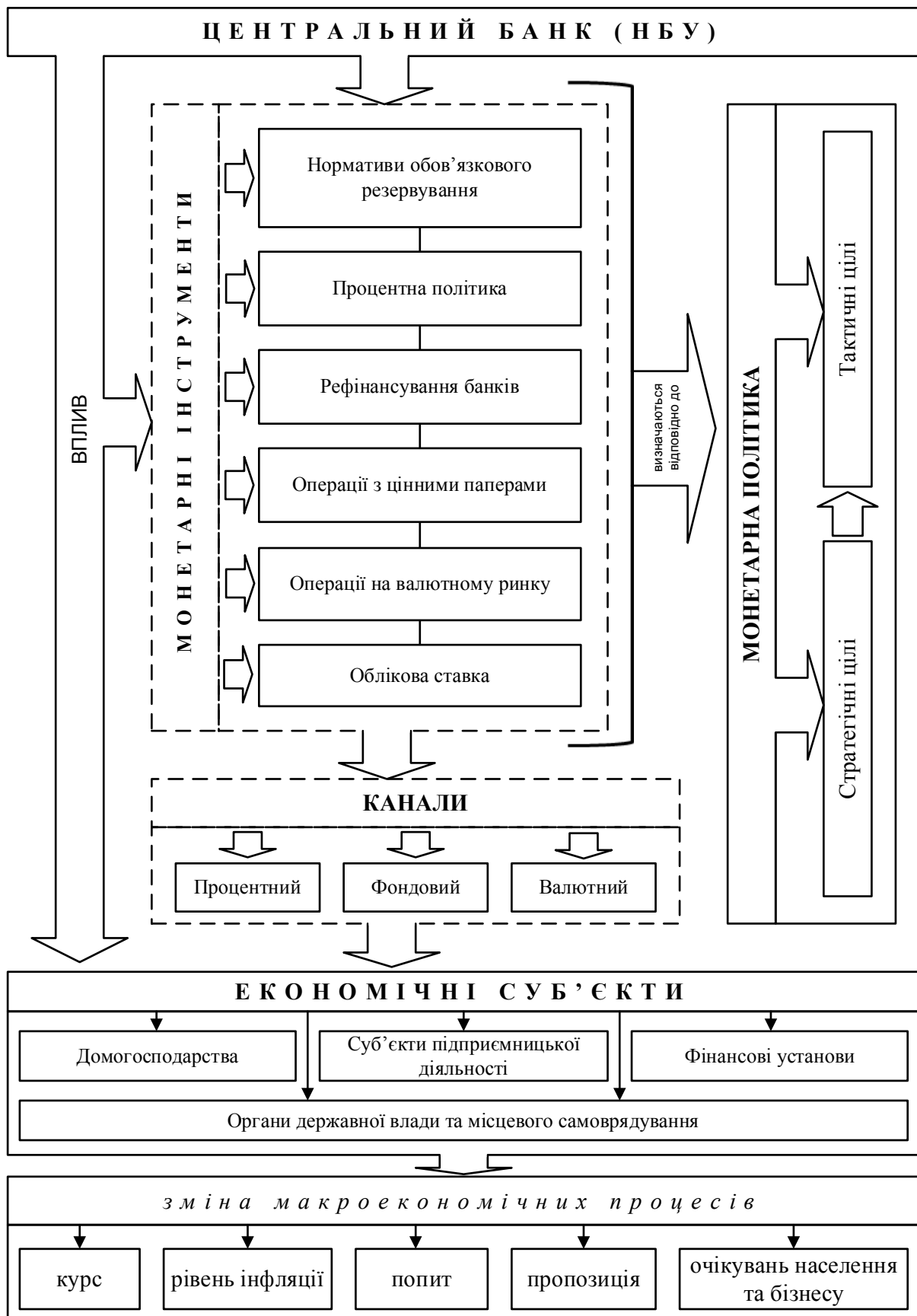
4) за допомогою механізму здійснюється складний, багатокomпонентний вплив на економічний розвиток країни, окремі макроекономічні процеси, окремих господарюючих суб'єктів, включаючи фінансові установи;

5) механізм постійно змінюється, адаптуючись під нові реалії економічного розвитку країни;

б) функціонування механізму об'єктивно необхідне для забезпечення дієвості системи державного регулювання економіки, згладжування наслідків циклічного розвитку економіки та вчасного й дієвого реагування на непередбачувані кризові ситуації та інші ознаки [23; 26; 27; 32].

На рис. 1 представлено схему трансмісійного механізму монетарної політики. У межах цього механізму, було виокремлено окремі канали, за допомогою яких на основі використання монетарних інструментів може відбуватися вплив на економічні процеси в країні, економічну поведінку суб'єктів господарювання. Розглянемо їх більш докладно.

Використання облікової ставки є традиційним каналом впливу центральних банків на діяльність банківських установ та їхню здатність продукувати кредитні та інвестиційні ресурси для національної економіки. Змінюючи обсяги ліквідності цих установ, центральні банки регулюють обсяги їхніх вільних фінансових ресурсів. Зміна облікової ставки відбувається на короткострокові ставки грошового ринку. За наявності у фінансовій системі надлишку ліквідності (що може прискорювати темпи інфляції), центральний банк вилучає її з обороту шляхом продажу депозитних сертифікатів та державних цінних паперів. При дефіциті доступних для банківських установ коштів, центральний банк може купувати державні цінні папери з портфеля цінних паперів цих установ, надавати позики під заставу. Активно в цьому разі використовується і такий інструмент, як операції репо в різних їх варіаціях.

Рис. 1. Схема трансмісійного механізму монетарної політики

Джерело: складено авторами на основі [19; 16; 25; 29; 30; 33].

Використання довгострокових ставок – активний інструмент центральних банків, використовуючи який вони можуть безпосередньо формувати умови для тривалого в майбутньому економічного розвитку. У цьому випадку вплив здійснюється на модель ощадної поведінки домогосподарств з метою підвищення або зниження їхньої схильності купувати середньострокові або довгострокові депозитні інструменти. Відсоткові ставки за депозитами та кредитами для економічних суб'єктів формуються в результаті значної кількості чинників, з-поміж яких насамперед варто відзначити вартість короткострокових ставок на міжбанківському ринку. Проте важливу роль відіграють і інші економічні (конкуренція на ринку депозитних послуг, попит на позикові ресурси, макроекономічна ситуація в країні) та неекономічні чинники (рівень довіри до банків установ, рівень доступності до фінансових установ). Загалом ринкові ціни на позикові кошти є індикатором для всіх учасників фінансового ринку щодо реальної вартості грошей.

Механізм регулювання за допомогою впливу на депозитні та кредитні ставки полягає в наступному. Об'єктивно при зростанні відсоткових ставок за депозитними ресурсами домогосподарства більш схильні здійснювати заощадження і надавати власні тимчасово вільні кошти в розпорядження депозитним установам. При зниженні рівня таких ставок спостерігається зворотна ситуація, але в часі цей процес не є швидким. З кредитними ставками навпаки: при зростанні вартості грошей, економічні суб'єкти, особливо суб'єкти підприємницької діяльності, не схильні брати позики, що знижує економічну активність у країні. При доступних ставках за кредитними продуктами відбувається зростання на них попиту й до системи національної економіки потрапляють додаткові ресурси для її розвитку. Також варто розуміти, що зростання грошової маси при зменшенні кредитних ставок призводить до підвищення розміру інфляції в країні й навпаки.

Використання обмінного курсу – важливий канал трансмісійного механізму, який полягає у впливі на курс національної валюти щодо інших валют. Особливо важливим цей канал є для України, оскільки рівень доларизації суспільства є досить високим. Сутність механізму полягає у змінні обмінного курсу й формування можливості для банківських установ позичати кошти в одній країні за меншою ставкою та вкласти їх в інші активи (цінні папери, депозити) за більшою ставкою. Унаслідок таких операцій спостерігається збільшення надходжень іноземної валюти до країни, що призводить до зниження попиту на неї.

Також центральні банки за допомогою зміни обмінного курсу мають здатність впливати на обсяги експорту та імпорту, робити експорт більш привабливим для вітчизняних товаровиробників, знижуючи курс національної валюти до іноземної. Такий підхід особливо часто використовують для стимулювання економічного розвитку в складних кризових умовах. При цьому імпортні товари для громадян стають дорожчими, це підвищує рівень інфляції.

Дослідження перенесення зміни обмінного курсу на зміну рівня цін свідчить, що залежно від швидкості зміни обмінного курсу інфляція реагує по-різному. Так, за незначної зміни номінального ефективного обмінного курсу (до 3 % на квартал) є значний вплив на інфляцію (зміна курсу на 1 % веде до змін інфляції на 0,71 %), за помірної зміни обмінного курсу (від 3 до 16 %) – практично не має впливу, а за суттєвої (понад 16 %) – здійснює значно менший вплив на інфляцію. Також ревальвація має значно менший вплив на ціни за девальвацію [9].

Центральними банками використовуються і інші канали трансмісійного механізму монетарної політики для впливу на економічні процеси. Переважно застосовується цілий спектр монетарних інструментів, які впливають на функціонування різних сфер фінансової системи.

Висновки та пропозиції. Отже, у статті розглянуто особливості монетаризму як наукової теорії, конкретизовано її змістовні ознаки. Також значна увага приділена обґрунтуванню сутності монетарних інструментів та виокремлення їх видів. Розгляд змісту трансмісійного механізму дозволило виокремити його основні компоненти, встановити між ними зв'язок та обґрунтувати основні канали використання такого механізму для здійснення впливу на економічні процеси в країні та модель економічної поведінки суб'єктів господарювання.

У статті обґрунтовано, що монетарні інструменти відіграють ключову роль у системі державного регулювання економічних процесів в країні, використовуються державними інститутами для регулювання розвитку грошово-кредитних систем, що відбувається завдяки активному використанню потенціалу монетарних інструментів.

Список використаних джерел

1. Бричка Б. Б. Грошово-кредитна політика НБУ у забезпеченні стабільності національної грошової одиниці [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук / Б. Б. Бричка ; Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького; Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2020. – 244 с. – Режим доступу: <https://lnu.edu.ua/thesis/brychka-bohdan-bohdanovych>.
2. Глущенко С. В. Монетарна політика: теоретико-методологічні аспекти [Електронний ресурс] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Глущенко – Київ : НаУКМА, 2017. – 64 с. – Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa9aefc2-a699-41e6-a681-708cb6832c5e/content>.
3. Данилишин О. А. Сучасні інструменти грошово-кредитної політики як важливий чинник забезпечення економічного зростання в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Данилишин // Регіональна економіка. – 2008. – № 2. – С. 151-159. – Режим доступу: http://re.gov.ua/re200802/re200802_151_DanylyshynOA.pdf.
4. Дзюблюк О. В. Удосконалення інструментів монетарного регулювання економіки України з урахуванням досвіду європейського центрального банку [Електронний ресурс] / О. В. Дзюблюк // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – № 5. – С. 92-99. – Режим доступу: <http://surl.li/oskya>.

5. Касперович Ю. В. Фіскальна трансмісія та її наслідки на формування доходів бюджету [Електронний ресурс] / Ю. В. Касперович // Економіка та держава. – 2012. – № 3. – С. 69-73. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2012/19.pdf.
6. Коробкова О. Інструменти монетарної політики: що на що впливає? [Електронний ресурс] / О. Коробкова. – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/instrumenti-monetarnoyi-politiki-shcho-na-shcho-vplivae.html>.
7. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін : монографія / за ред. В. С. Стельмаха ; Нац. банк України. – Київ : Центр наук. дослідж. НБУ, УБС НБУ, 2009. – 404 с.
8. Монетарний трансмісійний механізм в Україні : науково-аналітичні матеріали / Міщенко В. І. та ін. – Київ : Нац. банк України. Центр наук. дослідж., 2008. – Вип. 9. – 144 с.
9. Про монетарну політику [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about>.
10. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
11. Федірко М. Трансмісійний механізм монетарної політики Європейського валютного союзу [Електронний ресурс] / М. Федірко // Світ фінансів. – 2012. – № 4. – С. 218-230. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/18577/1/%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%BE%20%D0%9C..pdf>.
12. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / за ред. д.е.н., проф. А. М. Мороза і к.е.н., доц. М. Ф. Пуховкіної. – Київ : КНЕУ, 2005. – 556 с.
13. Як Національний банк може впливати на інфляцію, використовуючи облікову ставку [Електронний ресурс] / Національного банку України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/keyrate-inflat>.
14. Brunner K. The "Monetarist Revolution" in Monetary Theory [Electronic resource] / K. Brunner // *Weltwirtschaftliches Archiv*. – Bd. 105 (1970). – P. 1-30. – Accessed mode: <https://www.jstor.org/stable/40437378>.
15. Development of the credit market of Ukraine under macroeconomic instability / M. Dubyna, O. Popelo, A. Zhavoronok, I. Lopashchuk, M. Fedyshyn // *Public and Municipal Finance*. – 2023. – Vol. 12(1). – Pp. 33-47. DOI:10.21511/pmf.12(1).2023.04.
16. Forbes K. The spillovers, interactions, and (un)intended consequences of monetary and regulatory policies / K. Forbes, D. Reinhardt, T. Wieladek // *Journal of Monetary Economics*. – 2017. – Vol. 85. – P. 1–22. DOI: doi.org/10.1016/j.jmoneco.2016.10.008.
17. Friedman M. A Monetary History of the United States / M. Friedman, A. Schwartz. – Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1963. – 860 p.
18. Influence of monetary policy instruments and indicators on dynamics of financing innovation: empirical evidence [Electronic resource] / A. Belgibayeva, A. Samoilikova, T. Vasylieva, S. Lieonov // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. – 2022. – № 3(44). – P. 30–42. – Accessed mode: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3798/3572>.
19. Innocent Bystanders? Monetary policy and inequality / O. Coibiona, Yu. Gorodnichenko, L. Kueng, J. Silvia // *Journal of Monetary Economics*. – 2017. – Vol. 88. – P. 70–89. DOI: doi.org/10.1016/j.jmoneco.2017.05.005.
20. Keynes J. M. Theory of Employment, Interest, and Money [Electronic resource] / J. M. Keynes – *Stellar Classics*, 2016. 168 p. – Accessed mode: <https://mind.ua/books/38-zagalna-teoriya-zajnyatosti-procentu-ta-groshej>.
21. Lionel Charles Robbins. The economist in the twentieth century, and other lectures in political economy [Electronic resource] / Lionel Charles Robbins. – London : Macmillan, 1954. – Accessed mode: <https://www.abebooks.com/economist-twentieth-century-lectures-political-economy/31535668664/bd>.

22. Modelling financial influence of political and oligarchic interests of governed-sponsored enterprises on the creation and implementation of the financial policy in the state / I. Tkachuk, M. Kobelia, O. Popelo, A. Zhavoronok, O. Vinnychuk // *Journal of Hygienic Engineering & Design*. – 2023. – Vol. 4, № 1. – Pp. 271-279.
23. Modigliani F. Monetary policy and consumption / F. Modigliani // *Consumer spending and monetary policy: the linkages*. – 1971. – Vol. 5. – P. 9–84.
24. Monetary Policy Strategies and Tools: Financial Stability Considerations / Goldberg Jonathan, Elizabeth Klee, Edward Simpson Prescott, Paul Wood // *Finance and Economics Discussion Series*. – Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, 2020. DOI: <https://doi.org/10.17016/FEDS.2020.074>.
25. Monetary Policy, R&D and Economic Growth in an Open Economy [Electronic resource] / A. Chu, G. Cozzi, C. Lai, C. Liao // *Munich Personal RePEc Archive*. – 2013. – MPRA Paper No. 47364. – Accessed mode: <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/47364/>.
26. Moyen Stéphane, Sahuc Jean-Guillaume. Incorporating Labour Market Frictions into an Optimizing Based Monetary Policy Model [Electronic resource]. – 2003. – Accessed mode: https://www.univ-evry.fr/fileadmin/mediatheque/ueve-institutionnel/03_Recherche/laboratoires/Epee/wp/03-03.pdf.
27. Sargent T. J. “Rational” Expectations, the Optimal Monetary Instrument, and the Optimal Money Supply Rule / T. J. Sargent, N. Wallace // *Journal of Political Economy*. – 1975. – Vol. 83(2). – P. 241–254. DOI: doi.org/10.1086/260321.
28. Snowdon B. Modern Macroeconomics and Its Evolution from a Monetarist Perspective: An Interview with Professor Milton Friedman / B. Snowdon, H.R. Vane // *Journal of Economic Studies*. – 1997. – Vol. 24(4). – P. 191–221.
29. Sova Y. Empirical evaluation of monetary policy transmission to stock markets and further transfer of macroeconomic shocks to the real sector / Y. Sova, I. Lukianenko // *Journal of International Studies*. – 2022. – Vol. 15, Issue 1. – P. 117-132. DOI: <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2022/15-1/8>.
30. Sova Y. Theoretical and Empirical Analysis of the Relationship Between Monetary Policy and Stock Market Indices / Y. Sova, I. Lukianenko // *2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*. – 16-18 September 2020. DOI: [10.1109/ACIT49673.2020.9208926](https://doi.org/10.1109/ACIT49673.2020.9208926).
31. Taylor J. B. The monetary transmission mechanism: an empirical framework / J. B. Taylor // *Journal of economic perspectives*. – 1995. – Vol. 9, № 4. – P. 11–26.
32. The impact of US monetary policy on Chinese enterprises’ R&D investment [Electronic resource] / D. Zhang, Y. Guo, Z. Wang, Y. Chen // *Finance Research Letters*. – 2020. – Vol. 35. – 101301. – Accessed mode: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1544612319307445>.
33. Walsh C. E. *Monetary Theory and Policy* / C. E. Walsh. – 3d ed. – Cambridge; Massachusetts: The MIT Press, 2010.

References

1. Brychka, B.B. (2020). *Hroshovo-kredytna polityka NBU u zabezpechenni stabilnosti natsionalnoi hroshovoi odynitsi [Monetary and credit policy of the NBU in ensuring the stability of the national monetary unit]* [PhD dissertation; Lvivskyi natsionalnyi universytet veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii imeni S. Z. Gzhytskoho; Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka]. <https://lnu.edu.ua/thesis/brychka-bohdan-bohdanovych>.
2. Hlushchenko, S.V. (2017). *Monetarna polityka: teoretyko-metodolohichni aspekty [Monetary policy: theoretical and methodological aspects]*. NaUKMA. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa9aefc2-a699-41e6-a681-708cb6832c5e/content>.

3. Danylyshyn, O.A. (2008). Suchasni instrumenty hroshovo-kredytnoi polityky yak vazhlyvyi chynnyk zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia v Ukraini [Modern instruments of monetary policy as an important factor in ensuring economic growth in Ukraine]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, (2), 151-159. http://re.gov.ua/re200802/re200802_151_DanylyshynOA.pdf.

4. Dziubliuk, O.V. (2010). Udoskonalennia instrumentiv monetarnoho rehuliuвання ekonomiky Ukrainy z urakhuvanniam dosvidu yevropeiskoho tsentralnoho banku [Improvement of instruments of monetary regulation of the economy of Ukraine, taking into account the experience of the European central bank]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University*, (5), 92-99. <http://surl.li/oskya>.

5. Kasperovych, Yu.V. (2012). Fiskalna transmisiiia ta yii naslidky na formuvannia dokhodiv biudzhetu [Fiscal transmission and its consequences on the formation of budget revenues]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, (3), 69-73. http://www.economy.in.ua/pdf/3_2012/19.pdf.

6. Korobkova, O. (n.d.). *Instrumenty monetarnoi polityky: shcho na shcho vplyvaie? [Monetary policy instruments: what affects what?]*. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/instrumenti-monetarnoyi-politiki-shcho-na-shcho-vplyvae.html>.

7. Stelmakh, V. S. (2009). *Monetarna polityka Natsionalnoho banku Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy zmin [Monetary policy of the National Bank of Ukraine: current state and prospects for changes]*. Tsentr nauk. doslidzh. NBU, UBS NBU.

8. Mishchenko V. I. (ed.). (2008). *Monetarnyi transmisiinyi mekhanizm v Ukraini: naukovy-analitychni materialy [Monetary transmission mechanism in Ukraine: scientific and analytical materials]* (Vol. 9). Nats. bank Ukrainy. Tsentr nauk. doslidzh.

9. Natsionalnyi bank Ukrainy. (n.d.). Pro monetarnu polityku [About monetary policy]. <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about>.

10. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy [About the National Bank of Ukraine], Law of Ukraine № 679-XIV (20.05.1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

11. Fedirko, M. (2012). Transmisiinyi mekhanizm monetarnoi polityky Yevropeiskoho valiutnoho soiuzu [Transmission mechanism of monetary policy of the European Monetary Union]. *Svit finansiv – World of Finances*, (4), 218-230. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/18577/1/%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%BE%20%D0%9C..pdf>.

12. Moroz, A.M., Pukhovkina, M.F. (2005). *Tsentralnyi bank ta hroshovo-kredytna polityka [Central bank and monetary policy]*. KNEU.

13. Natsionalnoho banku Ukrainy. (n.d.). *Iak Natsionalnyi bank mozhe vplyvaty na inflatsiiu, vykorystovuiuchy oblikovu stavku [How the National Bank can influence inflation using the discount rate]*. <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/keyrate-inflat>.

14. Brunner, K. (1970). The "Monetarist Revolution" in Monetary Theory. *Weltwirtschaftliches Archiv*, 105, 1-30. <https://www.jstor.org/stable/40437378>.

15. Dubyna, M., Popelo, O., Zhavoronok, A., Lopashchuk, I., Fedyshyn, M. (2023). Development of the credit market of Ukraine under macroeconomic instability. *Public and Municipal Finance*, 12(1), 33-47. DOI:10.21511/pmf.12(1).2023.04.

16. Forbes, K., Reinhardt, D., Wieladek, T. (2017). The spillovers, interactions, and (un)intended consequences of monetary and regulatory policies. *Journal of Monetary Economics*, 85, 1–22. doi.org/10.1016/j.jmoneco.2016.10.008.

17. Friedman, M., Schwartz, A. (1963). *A Monetary History of the United States*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

18. Belgibayeva, A., Samoilkova, A., Vasylieva, T., Lieonov, S. (2022). Influence of monetary policy instruments and indicators on dynamics of financing innovation: empirical evidence. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, (3(44)), 30–42. <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3798/3572>.

19. Coibiona, O., Gorodnichenko, Yu., Kueng, L., Silvia, J. (2017). Innocent Bystanders? Monetary policy and inequality. *Journal of Monetary Economics*, 88, 70–89. doi.org/10.1016/j.jmoneco.2017.05.005.

20. Keynes, J.M. (2016). *Theory of Employment, Interest, and Money*. Stellar Classics. <https://mind.ua/books/38-zagalna-teoriya-zajnyatosti-procentu-ta-groshej>.

21. Lionel Charles Robbins. (1954). *The economist in the twentieth century, and other lectures in political economy*. Macmillan. <https://www.abebooks.com/economist-twentieth-century-lectures-political-economy/31535668664/bd>.

22. Tkachuk, I., Kobelia, M., Popelo, O., Zhavoronok, A., Vinnychuk, O. (2023). Modeling financial influence of political and oligarchic interests of governed-sponsored enterprises on the creation and implementation of the financial policy in the state // *Journal of Hygienic Engineering & Design*, 4(1), 271-279.

23. Modigliani F. (1971). Monetary policy and consumption. *Consumer spending and monetary policy: the linkages*, 5, 9–84.

24. Goldberg Jonathan, Elizabeth Klee, Edward Simpson Prescott, Paul Wood. (2020). Monetary Policy Strategies and Tools: Financial Stability Considerations. *Finance and Economics Discussion Series*. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System. DOI: <https://doi.org/10.17016/FEDS.2020.074>.

25. Chu, A., Cozzi, G., Lai, C., Liao, C. (2013). Monetary Policy, R&D and Economic Growth in an Open Economy. *Munich Personal RePEc Archive*. MPRA Paper No. 47364. <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/47364/>.

26. Moyen Stéphane, Sahuc Jean-Guillaume. (2003). *Incorporating Labour Market Frictions into an Optimizing Based Monetary Policy Model*. https://www.univ-evry.fr/fileadmin/mediateque/ueve-institutionnel/03_Recherche/laboratoires/Epee/wp/03-03.pdf.

27. Sargent T. J., Wallace N. (1975). Rational" Expectations, the Optimal Monetary Instrument, and the Optimal Money Supply Rule. *Journal of Political Economy*, 83(2), 241–254. doi.org/10.1086/260321.

28. Snowdon, B., Vane, H.R. (1997). Modern Macroeconomics and Its Evolution from a Monetarist Perspective: An Interview with Professor Milton Friedman. *Journal of Economic Studie*, 24(4), 191–221.

29. Sova, Y., Lukianenko, I. (2022). Empirical evaluation of monetary policy transmission to stock markets and further transfer of macroeconomic shocks to the real sector. *Journal of International Studies*, 15(1), 117-132. <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2022/15-1/8>.

30. Sova, Y., Lukianenko, I. (16-18 September, 2020). Theoretical and Empirical Analysis of the Relationship Between Monetary Policy and Stock Market Indices. *2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*. DOI: 10.1109/ACIT49673.2020.9208926.

31. Taylor, J.B. (1995). The monetary transmission mechanism: an empirical framework. *Journal of economic perspectives*, 9(4), 11–26.

32. Zhang, D., Guo, Y., Wang, Z., Chen, Y. (2020). The impact of US monetary policy on Chinese enterprises' R&D investment. *Finance Research Letters*, 35, 101301. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1544612319307445>.

33. Walsh, C.E. (2010). *Monetary Theory and Policy*. (3d ed.). Cambridge; Massachusetts: The MIT Press.

Отримано 07.12.2023

UDC [338.23:336.74]:330.341

Tetiana Donkohlova

Graduate student of the Department of Finance,
National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kyiv, Ukraine)
E-mail: t.donkohlova@ukma.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-8742-6674>

Denys Reshetylov

graduate student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: reshetilovdenis88@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0001-6104-9006>

**TYPES OF MONETARY TOOLS AND FEATURES OF THEIR USE
TO STIMULATE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE STATE**

In today's world, in every developed country, the entire monetary system, which is part of the of the financial system and, accordingly, the national economy, develops exclusively using a range of monetary tools, the types of which depend on the current economic situation in the country and the main strategic vectors of its further development. The efficiency of these tools, their effectiveness, and correct use are important components of building an effective system of state regulation of the economy.

In the article, theoretical provision of the application of certain types of monetary tools to stimulate economic development of the state are considered. In particular, the author considers certain aspects of the monetarism as a scientific theory and identifies its substantive features. Also, scientific approaches to the consideration of the essence of monetary tools and separation of their types are analysed.

Considerable attention is paid to substantiating and deepening of the theoretical and methodological provisions for the transmission mechanism functioning, specifying its content, specific essential features, describing the components of this mechanism, their interaction and main subjects. It is proposed by the author to consider the transmission mechanism as a set of monetary tools, the use of which allows state institutions to influence the behaviour of economic entities through appropriate channels by changing the main macroeconomic indicators (exchange rate, inflation, demand, supply, expectations of the population and business). Within the article, the channels through which the monetary tools can influence economic processes are examined in detail, namely: the use of discount rate, long-term rates, and the use of the exchange rate.

It is also established that the rational use of the monetary tools, a successful combination of their individual types, and the ability to predict the consequences of their use are important components of the implementation of the effective model of the monetary policy in the country, which stimulates economic development and curbs inflation.

Keywords: *monetary tool; transmission mechanism; economic growth; national policy; discount rate.*

Table: 1. Fig.: 1. References: 33.